

Примљено:	04.12.2018
Број	р.зг. Опш. јед.
2671/12	

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
Покрајински секретаријат за
културу, јавно информисање
и односе с верским заједницама
Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 4534 Ф: +381 21 487 4840
dusica.juribasic@vojvodina.gov.rs

Покрајински секретаријат за урбанизам
и заштиту животне средине
Број: 2566
Датум: 28.11.2018
НОВИ САД

број: 137-6-18/2015-01

датум 28. новембар 2018. године

**ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Нови Сад**

**Предмет: Мишљење и услови од значаја за израду Просторног плана подручја
посебне намене предела „Вршачке планине“ – материјал за рани јавни
увид**

На основу члана 46. став 4. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, број: 72/09, 81/09 – исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14), а у вези вашег захтева, број: 140-35/2018-01 од 16. новембра 2018. године, достављеног Покрајинском секретаријату за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, у прилогу вам достављамо Мишљење о материјалу за рани јавни увид за израду Просторног плана подручја посебне намене предела „Вршачке планине“ и услове за израду овог документа, сходно надлежностима Секретаријата утврђеним чланом 42. став 1. тачка 12. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Сл. гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12 - Одлука УС) и чланом 34. став 4. Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи („Сл. лист АП Војводине“, бр. 37/14, 54/14 – др. одлука, 37/16 и 29/17).

С поштовањем,

Зр

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Драгана Милошевић

**МИШЉЕЊЕ О ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА
„ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ“
- материјал за рани јавни увид -**

На основу 46. став 4. Закона о планирању и изградњи, а у вези вашег захтева, број: 140-35/2018-01 од 16. новембра 2018. године, достављеног Покрајинском секретаријату за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама (у даљем тексту: Секретаријат) и након увида у Просторни план подручја посебне намене предела „Вршачке планине“ - материјал за рани јавни увид (у даљем тексту: Просторни план), сматрамо:

- да је достављени материјал усаглашен с прописима који регулишу предметну област и посебно - сходно надлежностима Секретаријата, област заштите и очувања културног наслеђа и културе, као и с ратификованим међународним прописи релевантним за ову област (Европска конвенција о пределу, и другим);
- да су у Просторном плану имплементирана основна решења планирана усвојеним планским документима вишег реда, и то из: Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Сл. гласник РС“, број 88/10), Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Сл. лист АПВ“, број 22/11) и других планских докумената од интереса за уређење планског подручја;
- да су, у циљу сагледавања изузетног културног и историјског наслеђа, материјалних остатака и потенцијала планског подручја, као једне од најзначајнијих компаративних предности очувања, развоја, одрживог коришћења и промоције подручја, његове особености и препознатљивости, **коришћени релевантни подаци и документација** из Одлуке о утврђивању непокретних културних добара од изузетног значаја („Сл. гласник РС“, број: 16/90), Одлуке о утврђивању непокретних културних добара од великог значаја („Сл. лист АПВ“, број: 28/91), Студије заштите Предела изузетних одлика „Вршачке планине“ природно добро од изузетног значаја (Завод за заштиту природе Србије, Нови Сад, 2005), као и подаци из евиденција Републичког завода за заштиту споменика културе и територијално надлежног Завода за заштиту споменика културе у Панчеву;
- да је проглашено споменичко наслеђе, разврстано по врстама и категорији заштите, а на основу релевантне документације, побројано у материјалу за рани јавни увид;
- да су **заштита, чување, обнова и презентација културно-историјског наслеђа** подручја обухваћеног Просторним планом, а посебно значај и потенцијали издвојених културно-пејсажних целина у оквиру њега, артикулисани као **препознатљив и један од основних развојних ресурса, који доприносе успостављању идентитета планског подручја** и одређује његов будући укупан развој у складу са међународним стандардима, потенцијалима и потребама;
- да је материјалом за рани јавни увид предела „Вршачке планине“ овај простор сагледан, између осталог - с обзиром на историјско-политичке промене, миграције и специфичан привредни развој, **као препознатљив социо-културолошки предео, мултифункционални просторни и институционални ентитет**, чије се формирање и унапређење, сагледава као јавни интерес и развојна шанса, **као и да његово унапређење представља интерес којим ће се руководити сви учесници у процесу планирања;**
- да су планским решењима адекватно и сразмерно интегрисана заштита природних добара и животне средине са заштитом и очувањем вредности градитељске и свеукупне културне баштине, као и да планска решења омогућавају даљи одрживи развој подручја који ће се одвијати у оквиру природне и историјске матрице и уз чување њеног карактера као специфичног културног подручја;
- да Просторни план културно и природно наслеђе, сходно дефиницији предела посматра **као примарни елемент посебности и препознатљивости подручја** и као

централни и кохезиони ресурс будућег просторног, социјалног, економског и, првенствено, туристичког развоја, и

- да се планским решењима обезбеђују предуслови да се споменичко наслеђе овог подручја, са свим његовим вредним културно-историјским својствима, очува и, као нов квалитет, пренесе будућим генерацијама.

УСЛОВИ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРЕДЕЛА „ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ“

Полазећи од материјала за рани јавни увид у Просторни план подручја посебне намене предела „Вршачке планине“, сматрамо да Просторни план треба да:

- јасно и недвосмислено, свим планским решењима, непокретно културно наслеђе са њиховом заштићеном околином посматра као **необновљив ресурс**, на чијем се очувању, заштити, рестаурацији, конзервацији, санацији и одрживом коришћењу у великој мери заснива препознатљивост и специфичан идентитет подручја;

- приликом израде Просторног плана, **у стручни тим, укључи стручњаке надлежне установе заштите непокретног културног наслеђа**, који се, у оквиру својих редовних активности, баве питањима заштите, чувања и презентације културног наслеђа простора обухваћеног Просторним планом и поседују сву потребну документацију, евиденције и друге податке неопходне за израду планских решења;

- да, због изузетног културно-историјског, географског, привредног, верског, образовног и социјалног значаја очувања, заштите, презентације, развоја и одрживог коришћења културног наслеђа и његове заштићене околине, у простору обухваћеног Просторним планом, **посебно подвуче значај и законску обавезу континуираног ангажовања конзерваторско-рестаураторске струке** у циљу очувања његовог визуелног идентитета и амбијенталне матрице и потребу сталне координације локалне администрације са територијално надлежном службом заштите у циљу надзора и примене усвојених решења и планова, уз стриктну примену стандарда струке;

- да **културно наслеђе планског подручја посматра интегрисано, као јединствен споменички корпус** који сведочи о континуираној миленијумској настањености овог подручја чиме се апострофира, чува његова аутентичност, подвлачи његов универзални значај и даје специфичност и препознатљивост предметног културног подручја;

- да задржи постојећу **мрежу јавних установа** и простора намењених културним садржајим, али и да, у складу са могућностима и потребама, предвиди **планирање нових простора или институционално јачање постојећих јавних служби** чија ће сврха и циљ бити ефикасније управљање и руковође, презентовање, промовисање и заштита природног и културног наслеђа али и културе као целине, као окоснице развоја планског подручја;

- да посебно истакне **поштовање стриктних обавеза свих субјеката везаних за примену одредби Закона о планирању и изградњи, Закона о културним добрима („Сл гласник РС“, број 71/94) и других прописа којима се регулишу обавезе свих органа, институција и других правних лица, као и инвеститора и извођача радова, да прибављају претходне мере, услове, сагласности и мишљења надлежних органа**, пре свега стручне службе заштите културних добара, у циљу очувања културне наслеђа подручја обухваћеног планом, укључујући и његову заштићену околину, као и његов идентитет;

- да **онемогући да се** инфраструктурним и другим грађевинским радовима, изградњом нових објеката и/или реконструкцијом постојећих, **угрози фонд евидентираних културних добара са заштићеном околином или могућност визуелног сагледавања овог јединственог и специфичног простора**, чиме се обезбеђује очување основних елемената и разлога за очување специфичности, односно да се не угрози планирана хоризонтална кохезија подручја;

- да утврди јасне **смернице и инструменте за успостављање контролисаног ширења грађевинског подручја** с циљем очувања изворних елемената урбане и руралне структуре непокреног културног наслеђа са заштићеном околином, као препознатљивог елемента и вредности културног подручја планског простора;

- да у Просторном плану, према документацији надлежне установе заштите културног наслеђа, предвиди и **евидентирање, валоризацију, заштиту, рестаурацију, презентацију и коришћење постојећег индустријског и техничког наслеђа**, имајући у виду да овај вид културног наслеђа, доприноси посебности подручја и његовој атрактивности, као и да у последњим деценијама на међународном плану има све већи значај, с тим да се кроз одређивање одрживог коришћења, модела управљања, очувања првобитног изгледа и адекватне презентације обезбеди и његово чување;

- да планским решењима, а сходно предлозима службе заштите културног наслеђа, обезбеди предуслове и предлоге за **рехабилитацију дела заштићених објеката који дуже време немају намену и девастирани су** и њихово коришћење са новим садржајима који могу да афирмишу подручје обухваћено Планом, обезбеде заштиту и одрживо коришћење објеката и развој запошљавања локалног становништва у сектору услуга, туризму, образовања, угоститељству или другим облицима предузетништва;

- да планским решењима, имајући у виду богатство и културно-историјску вредност евидентираних археолошких локалитета, као и цивилизацијски значај подручја обухваћеног Планом у целини, али и појединачно, **посебно назначи и истакне, као обавезу, обављање претходних археолошких испитивања и рекогносцирање терена и прибављање свих услова и сагласности приликом планирања и извођења инфраструктурних радова**, у складу са позитивним прописима, као и да, сходно прописима, предвиди **обавезу сталног стручног археолошког и конзерваторског надзора приликом извођења радова од стране стручних служби**, на или у непосредном окружењу, простора предвиђеног за извођење планираних радова;

- да подвуче **обавезу свих надлежних органа, институција и служби у погледу чувања постојећег фонда културних добара (споменика), као јавних добара, а који се налазе ван насељених места у овире простора обухваћеног Просторним планом**, како би се спречила њихова девастација или уништење и они очували као трајно сећање на значајне историјске догађаје или личности;

- да се решењима предвиђеним Просторним планом, **на јасан начин за све, подвуче обавеза усклађивања свих пројектних, конзерваторско-рестаураторских и других активности, процедура, поступака и радова са важећим међународним прописима** у овој области, а првенствено са Међународном повељом о заштити и рестаурацији споменика и подручја, тзв. Венецијанској повељи из 1964. године, али и другим усвојеним документима и стандардима;

- да планским решењима предвиди могућност **стварања нових, економски оправданих, етно целина**, као привредног, социјалног и развојног потенцијала руралних заједница у подручју обухваћеним Просторним планом и елемента чувања његових особености, у којима би се „*in situ*“ представило традиционално народно споменичко и нематеријално културно наслеђе, међуетничка и мултикултурна разноврсност, интегрисаних с пројектима очувања здраве животне средине, коришћења природних материјала и традиционалне производње здраве хране (етно наслеђе и традиционални начин живота, обичаји, игра, плес, музика, облачење, стари занати, храна, виноградарство, воћарство, производња уметничких предмета традиционалним методама и коришћењем природних материјала и слично);

- да планским решењима обезбеди стварање услова за **рехабилитацију дела објеката** (на пример: напуштене или девастиране старе сеоске куће и помоћни објекти и њихове заштиће околине) и коришћење са новим садржајима, који могу да афирмишу подручје обухваћено Планом, обезбеде заштиту објеката и њихово одрживо коришћење и развој

запошљавања локалног становништва у сектору услуга, туризму, угоститељству или другим облицима предузетништва (куће је могуће уредити тако да обезбеде услове за живот у домаћинству, као коначиште за туристе, угоститељске објекте, објекте за презентацију традиционалних заната, хране и пића, приватне или јавне музејске збирке, и слично);

- да се приликом обнове девастираних објеката који карактеришу простор обухваћен Просторним планом, пропише таква планска решења и обавезе којима ће се рехабилитација или замена објекта извршити на основу сачуваних података, фото документације, обликованих очуваних елемената, уз примену оригиналних материјала и прописаних конзерваторских услова, чиме би се очувао или реконструисао њихов изворни изглед, стил, декоративни елементи и аутентичност;

- да планским решењима **предвиди могућност интегрисања и јачање сарадње јавног и цивилног сектора у култури и јавно-приватног партнерства**, нарочито у заштити, промоцији и одрживом коришћењу културног наслеђа - уз стриктну примену међународних стандарда, које доприноси побољшању квалитета понуде простора, обезбеђују одрживост наслеђа, његову промоцију и даје мотивација за улагање (на пример: кроз заједничко дефинисање садржаја и начина коришћења објеката и простора чиме се доприноси њиховом одрживом коришћењу, чувању и стављању у функцију развоја локалне заједнице, обезбеђивањем нових садржаја, заједничка улагања и слично);

- да приликом израде Просторног плана, поред већ наведених, у сарадњи са локалним самоуправама, **мапира и друге најважније манифестационе културне тачке** (Вршачка позоришна јесен, Вршачки венац - Међународни фестивал фолклора, Грожђебал, Џезтроник, и друге) као афирмисане и значајне тачке културног и туристичког развоја подручја обухваћеног Планом и подручја у његовом ширем окружењу и да предвиди могућност стварања, односно проширења, просторних услова за њихову реализацију, с обзиром на потенцијале које ове манифестације имају за промоцију и развој планског подручја;

- да планским решењима **обезбеди очување културне различитости кроз чување културног наслеђа** заједница које живе у подручју обухваћеном Планом и који му дају нови квалитет, као и **неговање и промовисање мултикултуралности и интеркултурне матрице**, која карактерише ово подручје;

- да, поред постојећих културних рута (Пут вина) предвиди и могућност стварања нових (на пример: Археолошка руте, Дворци Баната и друге - везане за сличне локалитете у непосредном окружењу планског подручја у земљи или региону);

- да Просторним планом **предвиди решења у области културе и заштите културних добара која функционално могу да се инкорпорирају у регионалне планове развоја ширег окружења** (на пример: уклапање културно - туристичке понуде подручја у оквире прекограничне сарадње са Румунијом, и слично), и

- да, у сарадњи са службом заштите културног наслеђа, **дефинише и предвиди, на свим нивоима и фазама планирања, модалитете и нивое потенцијалних ризика** (хазарда) које већи инфраструктурни радови могу да проузрокују на културним и природним добрима и у њиховом непосредном окружењу, и да утврди систем превентивних, организационих и других мера и инструмената којима би се превентивно деловало на потенцијалне ризике и спречио њихов настанак.

Доставити:

1. Пок. секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине
2. Архиви

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Драгана Милошевић